

Indijanci so stanovali in še danes domujejo, kolikor jih seveda ne stanuje v zidanih hišah, v tkz. »vigvamih«. To so šotori, v tlorisu jajčaste oblike, napravljeni iz živalskih kož, poleg tega pa so še pokriti z lubjem in pletenimi slamnatimi preprogami. Ogrodje takega stanovališča sestoji iz tenkih, v zemljo zapichenih palic, ki jih na vrhu zvežejo skupaj. Ogenj, na katerem pripravljajo jedila, plapolja v sredini šotora. Druga plemena, posebno prerijski Indijanci, pa postavljajo šotore, imenovane »tipi«, ki imajo stožčasto obliko.

Ker je bil ta bojeviti narod v vednih bojih s sosedi, ni bil nikdar stalno naseljen na enem kraju. Bili so torej nomadi in so se preživljali od donosa lova in ribolova; sadili so pa indijsko rž le tam, kjer so nameravali ostati delj časa. Najbolj priljubljen jim je bil lov na jelene, antilope, medvede, volkove, lisice itd., katerih kože so zamenjavali s potujočimi trgovci za strelo, trnke, pasti in drobne življenjske potrebščine. Njihove domače živali so bili, kakor pri Eskimih, severni jelen in pa udomačeni bivoli, ki so živeli divji po neskončnih ameriških prerijah v krdelih do 4000 in še več. Njihovo meso jim je služilo za hrano, koža je dajala izvrstno prevleko za šotore, iz rogov so izdelovali posodo in bojno opremo, iz kosti različno orodje, kite pa so jim bile izvrstne tetive za loke. Danes je v Ameriki teh živali razmeroma jako malo, ker so jih popolnoma iztrebili. Le še nekaj jih uživa nemoteno prostost v posebnih, državno zaščitelih ozemljih.

Čeravno imenujejo Indijanci naše običaje in ponašanje grdo in nenaravno, so sami zelo nečimerni; poleg tega so še zelo praznovorni in imajo tudi druge napake, ki jih pri njih prej opazimo kakor pri civiliziranih Evropecih. Na drugi strani pa imajo tudi vrline, s katerimi bi marsikaterega od nas osramotili; naj omenimo samo njihovo hrabrost, potrpežljivost in gostoljubje.

Ker so se pa boji z belokožci, ki so vedno bolj prodirali v njih ozemlja, nadaljevali, se je ameriška vlada odločila, da da Indijancem posebne, od vojaštva zastražene okraje, tkzv. »rezervacije«, kjer uživajo pred vsemi popoln mir, kjer love in streljajo divjačino po svoji volji. Večina indijanskih plemen je to ponudbo sprejela; nekatera plemena, ki se niso hotela pokoriti zakonom in ukloniti volji belih ljudi, so se pa naselila na visokih gorah Južne Amerike.

Število vseh v Severni Ameriki stanujočih Indijancev cenijo danes na okroglo 230.000. Toliko jih je še ostalo od naroda, ki je bil prej izključno prebivalstvo vse prostrane Severne Amerike.

V Južni in Srednji Ameriki jih je pa še vedno okrog devet milijonov, v najjužnejših delih živijo celo popolnoma neraziskani narodi. Tako pleme so tudi Kunupi, ki žive v prostranih pragozdih med Bolivijo in Paragvajem. Njihova kultura je zelo enostavna in se lahko primerja s kulturnim stanjem Evrope v kameniti dobi, vendar s to razliko, da nadomeščajo prebivalcem teh krajev kamenito orodje in orožje izdelki iz lesa; kajti dežela je peščena

in ilovnata in ni najti nikjer večjega kosa kamna. Kunupi stanujejo v malih okroglih kočah, ki so spletene iz vej in zadelane s travo. Pečajo se z lovom na divjačino in ribe. Edino strelno orožje so jim puščice in lok, ki ga uporabljajo neverjetno spretno in ne izstrele niti ene puščice, ki bi zgrešila cilj. Z njimi streljajo posebno ptice: čaplje, gosi in rabe, ki jih kar gomazi v ondotnih vodah in močvirjih. Najbolj zanimiv in zabaven pri njih je pa ribolov. RIBE love, stoječ v vodi, kar z roko ali z majhnimi saki iz ločja.

Medtem ko bodo ta plemena, do katerih še ni prodrla civilizacija in katerih v sedanjem času ne preganjajo več po nepotrebnem, še dolgo živetarila na zemlji, so pa Indijanci v Severni in Srednji Ameriki zapisani smrti; kajti njihovo število je od dne do dne manjše. In ne bo dolgo, ko bodo beležili časopisi, da je umrl poslednji Indijanec v Severni Ameriki — zadnji svojega rodu.

ARNOŠT ADAMIČ: **Zgodba o palici.**

bajtici, kjer je živel šest sirotic brez očeta, ni bilo belega kruha, ni bilo pisanih igrač, nego je bila huda revščina, kajti le mama, drobna in blede v lice, je služila trde novce, redke dinarčke, v čistilnici za premog. Šest hlačmanov, nagajivih, lačnih in neuganih. Najstarejši je bil Tadek. Kadar je prišla mama z dela, je bilo doma vse narobe. Tedaj je prišla za šibo in oplazila kar vprek po kričeči družini, da se je zakadila pod mizo, za omaro: vsak je šel, kamor je mogel.

Nekoč, ko se je vrnila, je našla doma pravcati zverinjak. Otroci so se našemili: z odejami so si ovili telesa, na glave poveznili lonce, ponve, zajahali metle, palice in dirjali so po sobi in tulili kakor levi na lovu. Tadek je stal sredi sobe na stolu, v roki je vihtel mamin dežnik in si domišljal da je krotilec divjih zveri.

»Levi in tigri — na tla — pok, pok!« in že so se »zverine« valjale po tleh, renčale in se zaganjale v krotilca, da se jih je moral otepati z dežnikom.

»Levi in tigri! Na prestol!« Starinska omara med oknom je bila »prestol«. Z divjim krikom se je petorica zagnala na police pri oknu in lezla na omaro, ki se je prav nevarno majala. Štirje levi so bili že na omari in zijali v sobo, le najmlajšemu Janku se ni posrečila ta imenitna točka. Tadek mu je pomagal z dežnikom, seveda po zadnji strani, kakor se spodobi krotilcu. To delo pa je opravil tako strokovnjaško, da je pri tem zlomil dežnik, in ker se smola drži smole, je zdajci nastopila nova oseba in to je bila mama. Pograbila je nemudoma čop Tadekovih las in leskovka je opravila svojo novomašniško nalogo.

»Butica škodljiva, na — dežnik zlomil — na, na — ali boš še?«

»Saj ga nisem, saj ga nisem, mama, ne, ne!«

»Lažeš, lažeš! Na, na!!« je padalo.